

Dowiedziała się też Maksymycha od wróżki, że gdyby stworzenie to w niej ożyło, niktby jej na latawicę już był nie pomógł.

Zbieraniem podań i legend szczerzej powinniśmy się zająć. Toną one z dniem prawie każdym w mroku niepamięci tak, że po latach niewielu odgrzebać je będzie trudno.

Przekonałem się o tem dowodnie, kiedy, słysząc przed laty niektóre legendy, dziś już ich nie mogłem odnaleźć wśród ludu.

A szkoda to wielka. Wkoło zamczysk starych — w wyobraźni ludu — przeciągają zastępy skrzydlatych wojsk, z kurhanów w ciężką zbroję zakuci wstają rycerze, na starych, zapadłych kościeliskach słychać bicie dzwonów i podziemne jakieś spiewy, a góry nasze roją się od opryszków, boginek i mar.

Józef Schnaider.

Przymówki i przezwiska rymowane do imion.

Zamieszczone poniżej przymówki stanowią dalszy ciąg takiegoż zbioru, ogłoszonego przez p. Magierę („Lud“, t. VIII, str. 403). Jedne z nich utkwily mi w pamięci z czasów studenckich, kiedy to miałem sposobność często je słyszeć (zwłaszcza w Bochni), inne zapisałem sobie później, kiedy przy pomocy moich uczniów zbierałem w różnych stronach materiały ludoznawcze.

Skrócenia. *B.* = Bochnia; *Ł.* = Łodygowice (pow. żywiecki); *M.* = Maków; *S.* = Sidzina (pow. myślenicki); *Sk.* = Skawina (pod Babią Górą); *Skw.* = Skawa (pow. myślenicki); *Sp.* = Spytkowice pod Zatorem; *Z.* = Zawoja pod Babią Górą.

1. *Dorka* — chybáj do worka. *Sp.*
2. *Franek* — rozbiü babie zbanek, baba go goniüa — d... mu wybiüa. *B.*
3. *Franek* — rozbiü zbanek, pozbiérü skorupki — wüozyü je do d... *Sp.*
4. *Hanka* — pasüa baranka, pod bozą męką — z kulawą ręką. *Sp.*

5. **Hanka** — pasüa baranka, pod bozom mękom — z kulawom rękóm, baranek sie üozgiü — Hance d..kę üozbiü. *Skw.*
6. **Hanka** ścigaüa baranka, baranek sie wywrąciöü — i j..ka wykrąciöü. *Sk.*
7. **Jacek** — zjád placek.
8. **Jacek** — chyciü placek. *Sp.*
9. Siedzi ptásek na lésce — syje buty **Jagniéсце**, Jagniéска sie raduje — skoro buty obuje.¹⁾ *Z.*
10. **Jáneк** — rozbiü zwonek. *Sp.*
11. **Jáneк** — má u d... zbáneк, A w tэм zbáneкu üosy — bo Jáneк nájgorsy. *Sk.*
12. **Jasiu!** — swojaś biédą (= biéde) skfasiöü. *Sk.*
13. **Jázek** zjád miarką klázek, miarką (miarke) bryü — jesce wyü. *Sk.*
14. **Jewa** — uosraüa Adama. *Sp.*
15. **Justeña** — drzysneüa. *Sp.*
16. **Kuba** — wróci ci sie zguba. *Sp.*
17. **Kuba** Kubie — w d...e düubie, co wydüubie — to da Kubie. *B.*
18. **Kuba** — nasráü do kadüuba, z kadüuba sie leje — a Kuba sie śmieje. *Mak. Sk.*
19. Powiadali **Kubie** — niech w ziemi (w d...e) nie düubie, Kubie nie pomoze — düubie kany (gdzie) moze. *S.*
20. **Łukás!** — cego sukás? — Znalázem zupán — jesce portek sukám. *B.*
21. **Micháü** — śniegiám kicháü, śnieg się z nosa leje — a Micháü się śmieje. *Sk.*
22. **Micháü** — kicháü. *Sp.*
23. **Micháü** — trzy dni zdycháü, cwartego umiéráü — chleba sie napiéráü. *B.*
24. **Micháü** — trzy dni zdycháü, na trzeci dzień üozyü — palec w gębę (w d...e) wüozyü. *B.*
25. **Magda** świniom plewy zjadüa, pomyje wypiüa — świnié pomorzyüa. *Sp.*
26. **Maręna** — d..a ci sie zajęna (zapaliła). *Sp.*
27. **Maręna** — pojechaüa do müąna, Konickami siwami — sąneckami krziwami; Konicki się üozigraüy — sąnecki się

¹⁾ Podobną przymówkę stosują także do Teresy (Tereski).

poüámaüy, Marąna sie stüüküa, trzeba maüci, posmarowaü w d...e krząüci. *Sk.*

28. **Mikoüáj** — nie woüáj nie nawracáj kacek, przydzie matka z pola — przyniesie ci placek. *L.*

29. **Mikoüáj** nie woüáj, nie namáwiáj Kaüki (Baüki), przydzie Micháü — bedzie kicháü, kupi ci gorzáüki. *Sp.*

30. **Pietrek** — ostatni matce wypierdek. *B.*

31. **Rejna** — miaüa dziecko z drewna, powijaüa üykiem — nazywaüa bykiem. *M.*

32. **Rejna** — miaüa dziecko z drewna, powióüa go üykiem — nazwaüa go bykiem; to dziecko z pieca wyziéraüo, cárne usy miaüo. *Sk.*

33. **Rózaliá** — rąckami wywijá. *Sp.*

34. **Stachu** — kury na dachu. *Sp.*

35. **Tadeus** — kupiü wóz, Tadeuska — bycka, a córecka jego — siadá se na niego. *M.*

36. Jedna deska, dwie deski, nie przezywáj Tereski, bo **Tereska** bogatá, jedną nogá zmiatá. *Sp.*

37. **Wicąty** — bez piąty, nie wártá trzy cáty. *Sk.*

38. **Wojtek** — nasráü do portek. *Sp.*

W Skawicy dodajá jeszcze do tego:

Z portek się leje — a Wojtek się śmieje.

39. **Zoüka** — ütyry góry uopüüa a piáte nie mogüa — matka ji dopumogüa. *Sk.*

40. **Zuziu** (także: **Józiu**) w d..kę ci ziuziu. *Sk.*

41. **Jamróz** (Ambrozy) — oczy zamróz. *B.*

W. K.

Z dziejów miasteczka polskiego w wieku XVIII.

Miasteczka polskie, założone na prawie niemieckiem, miały, jak wiadomo, w granicach swojego terytorium wcale rozległy samorząd. Sądziły bowiem nawet w sprawach gardłowych, a wyrok ławników, zatwierdzony przez odnośne dominium, stawał się prawomocnym. Po rozbiorach rząd austriacki na jakiś czas prawa te zachowywał, a żądał tylko, aby wyroki w sprawach